

Z czego składają się słowa – poznajemy głoski

1. Cele lekcji

a) Wiadomości

Uczeń:

- zna definicję głoski,
- wie, czym zajmuje się fonetyka,
- wymienia rodzaje głosek,
- zna rolę samogłoski „i”,
- zna podział głosek na samogłoski i spółgłoski,
- zna pojęcia: głoska, głoska ustna i nosowa, samogłoska dźwięczna i bezdźwięczna, samogłoska, spółgłoska.

b) Umiejętności

Uczeń potrafi:

- wskazywać i określać rodzaje głosek,
- wymienić spółgłoski i samogłoski,
- prawidłowo zapisywać wyrazy, w których zachodzą różnice między wymową a pisownią,
- określać rodzaje spółgłosek.

2. Metoda i forma pracy

Podająca, ćwiczenia wdrażające, pytania pomocnicze.

3. Środki dydaktyczne

Zeszyt ćwiczeń, ćwiczenia przygotowane przez nauczyciela.

4. Przebieg lekcji

a) Faza przygotowawcza

Nauczyciel wymienia kilka wyrazów. Prosi o wskazanie elementów składowych. Uściśla odpowiedzi uczniów i proponuje, by wiadomości na ten temat zapisać w zeszytach w formie punktów:

- Najmniejszą, dającą się wyodrębnić częścią mowy, jest **głoska**.
- Głoski dzielą się na:

spółgłoski – np. b, w, m, r, s, dz, cz

samogłoski – a, o, e, i, y, u, a, ę

- Przy opisie głosek bierzemy pod uwagę ruchy narządów mowy przy ich wymawianiu. Z tego względu dzielimy je na:

ustne – to takie, przy wymowie których wydychane powietrze przechodzi jedynie przez jamę ustną: a, z, d

nosowe – powstają wtedy, gdy wydychane powietrze przechodzi jednocześnie przez jamę ustną i nosową: a, ę, m, n, r, l, ł

dźwięczne – to takie, przy wymawianiu których daje się odczuć drżenie krtani, należą do nich spółgłoski: b, m, w, z, g, d, z, ź, dz, dź, ł, r, l, ł, n oraz wszystkie samogłoski

bezdźwięczne – podczas ich wymowy krtani nie wibruje, są to spółgłoski: f, s, ś, sz, k, p, t, c, ć, cz, k

twarde – wymawia się je bez udziału środkowej części języka, np. z, g, f, k

miękkie – to takie, które zapisujemy z kreseczką, lub takie, które zostają zmiękczone przez sąsiedztwo samogłoski „i”, jak w wyrazach: leń, toń, noś, miękko, wiem.

b) Faza realizacyjna

Nauczyciel wyjaśnia ewentualne wątpliwości. W celu utrwalenia wiadomości proponuje wykonanie ćwiczeń zawartych w karcie pracy.

5. Bibliografia

1. Chwastek D., Nowosielska E., *Oglądam świat. Język polski 6. Podręcznik do kształcenia językowego*, Wydawnictwo Arka, Poznań 2000.
2. Klemensiewicz Z., *Podstawowe wiadomości z gramatyki języka polskiego*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1984.

6. Załączniki

a) Karta pracy ucznia

Zadanie 1. Poniżej znajduje się grupa głosek. Określ ich cechy.

Wzór: b – spółgłoska, twarda, dźwięczna, ustna

m –

e –

p –

ę –

dz –

s –

o –

Zadanie 2. Poniżej znajduje się grupa wyrazów. Poproś kolegę, aby głośno je przeczytał, a następnie wskaż wyrazy i głoski, w przypadku których zachodzą różnice między wymową i pisownią.

Wzór: ławka – pisze się „w”, wymawia „f”

krzew –

prośba –

krzyczeć –

przeć –

kawka –

gąbka –

twardy -

Zadanie 3. Udowodnij, iż podane niżej wyrazy zostały napisane prawidłowo.

Wzór: grabki, bo grabie lub grabić

gadka

mróz

żabka

trawka

babka

środkowy

b) Zadanie domowe

Naucz się nowych wiadomości gramatycznych zapisanych na lekcji w zeszycie.

7. Czas trwania lekcji

45 minut

8. Uwagi do scenariusza

brak